

VARIO

Vlaamse Adviesraad voor
Innoveren & Ondernemen

WERKPROGRAMMA

2017

6.03.2017

Vlaanderen
is ambitieus

INHOUD

1	Inleiding	3
2	Totstandkoming werkprogramma.....	3
3	Proactief luik: maximale valorisatie van kennis.....	4
3.1	Transfer van talent	4
3.2	Samenwerking	5
3.2	Internationalisering	7
4	Reactief luik.....	8
4.1	Ruimtevaartonderzoek	8

in de resultaten van een bevraging bij de EWI-stakeholders, via de wekelijkse e-nieuwsbrief georganiseerd door het VARIO-secretariaat eind 2016.

Naast de thema's die de VARIO proactief in het werkprogramma heeft gezet, bevat het VARIO-werkprogramma ook een reactief deel op vraag van de Vlaamse minister van Economie en Innovatie.

3 PROACTIEF LUIK: MAXIMALE VALORISATIE VAN KENNIS

Voor de VARIO is de centrale vraag hoe we in Vlaanderen met overheidsbeleid in economie, wetenschap en innovatie maximale outcome/impact op de maatschappij kunnen realiseren. Onderzoek en innovatie zijn geen doel op zich, maar een middel. Hoe komen we tot maximale valorisatie van kennis en zetten we kennis om in maatschappelijke en economische waarde? En hoe kan ons Vlaams innovatieweefsel en instrumentarium hier beter op worden afgestemd?

In Vlaanderen zijn alle componenten in de kennisketen van onderzoek tot commercialisatie potentieel aanwezig maar de valorisatie van die kennis wordt nog ernstig gehinderd, zowel in het traject van de individuele onderzoeker naar een spin-off, als bij de kennistransfer tussen kennisinstellingen en bedrijven. Aan onze kennisinstellingen bevindt zich nog veel kennis die de weg naar de bedrijven niet vindt.

De O&O&I-instrumenten moeten er in essentie voor zorgen dat de overheidsinvesteringen in O&O&I tot een maximale return, maatschappelijk en/of economisch, leiden. Het geheel van instrumenten moet zo worden uitgewerkt dat er een maximaal hefboomeffect is en knelpunten en lacunes worden weggewerkt. Dus de grootste meerwaarde (outcome) op de overheidsinvesteringen kan worden bereikt door de obstakels weg te werken in de kennisoverdracht tussen de vraag- en aanbodzijde zonder dat daarbij de eigenheid van die actoren zelf ingrijpend verandert.

De VARIO zal deze problematiek onderzoeken vanuit drie invalshoeken: (3.1) transfer van talent; (3.2) samenwerking en (3.3) internationalisering.

3.1 TRANSFER VAN TALENT

Valorisatie van kennis gaat niet enkel over 'kennis als product' maar ook over 'kennis als vermogen', t.t.z. kennis in hoofden van mensen. Overdracht van die kennis gebeurt via de mobiliteit van kenniswerkers. Kenniswerkers zijn de hoeksteen van de samenleving geworden, en zijn in toenemende mate bepalend voor het innovatieve vermogen van die samenleving. Kenniswerkers zijn steeds meer een dominante en onderscheidende factor binnen bedrijven, kennisinstellingen en de overheid. Het gaat daarbij niet enkel over onderzoekers, maar ook over ondernemers, over wetenschappelijk en technologisch geschoolde

uniek concept waarmee Vlaanderen zich internationaal op de kaart heeft gezet. Nieuw zijn de Speerpuntclusters en de Innovatieve Bedrijfsnetwerken, die voortbouwen op de vroegere lichte structuren. Hybride instrumenten zijn typisch SBO, Tetra, PWO, IOF maar ook de Baekeland- en innovatiemandaten.

Wat de financiering van universitair onderzoek door het bedrijfsleven betreft, is Vlaanderen met ruim 10% bij de OESO-koplopers, op gelijke voet met Zwitserland en Nederland, voorafgegaan door Duitsland met ruim 12%. Toch is Vlaanderen geen innovatieleider, noch in het European Innovation Scoreboard, noch in de Global Innovation Index.

Mogelijke pistes voor analyse zijn:

- Betreft het onderzoek in samenwerking met de bedrijven in Vlaanderen vooral toegepast onderzoek op korte termijn of gaat het soms zelfs om het uitbesteden van routine-onderzoek aan een 'goedkope' partner? Moeten we meer inzetten op strategische samenwerkingsverbanden op lange termijn in domeinen die voor het Vlaamse industrieel netwerk economisch relevant zijn? En hoe?
- Wat zijn knelpunten die meer valorisatie in de weg staan? Op het vlak van intellectuele eigendom (IP)? Op vlak van financiering? Op vlak van mechanismes om vanuit het niet-gerichte onderzoek ideeën en valorisatie te halen?
- Zijn de instrumenten erop afgestemd om de grote uitdagingen waar onze maatschappij voor staat, gezamenlijk vanuit verschillende actoren en verschillende disciplines aan te pakken?
- Is het onderzoekslandschap zoals het er vandaag uitziet (met universiteiten, hogescholen, SOC's, speerpuntclusters, enz.) en zich verder ontwikkelt, het goede? Voldoet dit model?
- Beantwoordt het Vlaamse instrumentarium aan de behoeften van het Vlaamse innovatieweefsel? Wat is de ideale mix van instrumenten voor het Vlaamse weefsel? Zijn de instrumenten op elkaar afgestemd? Zitten er tegenstrijdigheden, anomalieën of hiaten in?
- Het voormalige IWT had een hybride karakter. Met het onderbrengen van de hybride instrumenten in het unieke bedrijfsloket VLAIO en het unieke kennisinstellingsloket FWO dreigt het hybride karakter verloren te gaan; denken we maar aan de SBO-projecten en de SB-specialisatiebeurzen. Hoe zorgen we ervoor dat de noodzakelijke bruggen worden gewaarborgd?
- Hoe zorgen we voor meer 'eigen' groei-bedrijven? Wat is er nodig aan flankerend beleid om scale-ups te bevorderen?

ontwikkelingen (snel groeiende Aziatische economieën, toenemende economisch nationalisme, belang van buurlanden, enz.) een ruimer perspectief. Het is hoog tijd om meer aandacht te geven aan bilaterale samenwerkingsverbanden met partners van binnen en buiten Europa.

- De Vlaamse kennisinstellingen en ook heel wat Vlaamse bedrijven zijn internationaal zeer goed geconnecteerd. Nochtans is hier weinig kruisbestuiving. Hoe kunnen samenwerkingsverbanden worden uitgebouwd met kennisinstellingen in landen die ook voor de Vlaamse industrie belangrijk zijn? Wat zijn de mogelijkheden vanuit onze Vlaamse financieringskanalen en -instrumenten?

4 REACTIEF LUIK

4.1 RUIMTEVAARTONDERZOEK

De VARIO heeft op 22 februari 2017 een vraag om advies ontvangen van minister Philippe Muyters voor het uittekenen van een strategische langetermijnvisie voor ruimtevaartonderzoek. Deadline: najaar 2017.

De ruimtevaartsector is een bij uitstek hoogtechnologische sector die aan de basis ligt van baanbrekend onderzoek en ontwikkelingen, en een zeer hoge multiplicatiefactor heeft. Vandaag de dag kan de ruimtevaartsector niet langer worden beschouwd als een geïsoleerde niche. Ruimtevaarttechnieken vinden steeds meer toepassing in andere domeinen zoals telecommunicatie, meteorologie, multimedia, veiligheid, transport, enz. Het enorme potentieel van ruimte(vaart)(onderzoek) en zijn afgeleide markten wordt in Vlaanderen lang niet onderkend en zeker niet ten volle benut. Zo zou ruimtevaarttechnologie kunnen worden ingezet om 'Visie 2050', het kader voor een transversaal strategisch beleid van de Vlaamse Regering, en meer bepaald de transitieprioriteiten 'Industrie 4.0', 'energietransitie', 'een vlot en veilig mobiliteitssysteem' te helpen realiseren.

Daarnaast zijn er mondiale ontwikkelingen waarop we moeten inspelen, willen we de Vlaamse ruimtevaartsector op de kaart zetten en houden. Ruimtevaarttechnologieën en -diensten krijgen steeds meer aandacht, zeker binnen EU-context. Zo zal het ruimteonderzoek in het nieuwe 9de EU-Kaderprogramma veel meer aan bod komen en meer middelen krijgen. Het zal zaak zijn hier zo goed mogelijk te kunnen op inspelen. Veel van de ons omringende landen hebben reeds een strategische visie uitgetekend - vaak met succes.

Vlaanderen heeft er dus alle belang bij om een strategische langetermijnvisie voor ruimte(vaart)(onderzoek) uit te tekenen, willen we de boot niet missen, ook in internationale context.

Bovendien moet Vlaanderen zich voorbereiden op zijn deelname aan het federaal ruimtevaartagentschap, het ISAB (International Space Agency Belgium), dat op 1 juli 2017 operationeel zou moeten zijn. Tot dusver

werden de Gemeenschappen en Gewesten niet formeel betrokken bij de uitwerking van het Belgische ruimtevaartbeleid. Met het ISAB komt daar verandering in; zij krijgen hierin een formele stem. Voor Vlaanderen is dit een uitgelezen kans om eindelijk mee zijn stempel te drukken op het ruimtevaartbeleid en het potentieel in Vlaanderen maximale kansen te geven. Hiertoe is het aangewezen dat Vlaanderen zich goed voorbereidt om met kennis van zaken deel te kunnen deelnemen aan de verschillende geledingen binnen het ISAB.